

PETŐ BÁLINT

főiskolai docens – SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Délvidék Kutató Központ

Mailáth György országbíró meggyilkolása, a korabeli sajtó tükrében²

Átfogó kutatásunkban azokat a dualista Magyarországon – tehát 1867 és 1918 között – történt bűncselekményeket vizsgáljuk, amelyek elkövetőt végül jogerősen halálra ítélték, és ki is végezték őket. Mivel az egyes eseményekhez kapcsolódó hivatalos dokumentumok döntő többsége a XX. század során megsemmisült, az elsődleges – és sajnos gyakran kizárólagos – forrásokat a korabeli napi- és hetilapok jelentik. Azonban a múlt feltárása így sem lehetetlen vállalkozás, hiszen – tekintve a kiegyezés után az üzleti szempontokat mindjobban előtérbe helyező nyomtatott tömeg tájékoztatás szenzációéhségét – az orgánumok előszeretettel és többnyire nagy részletességgel számoltak be a különböző bűnesetokről, főleg a legnagyobb hírértékkel bíró emberölésekről, rablógyilkosságokról. Természetesen nagyfokú forráskritikával kell kezelni valamennyi sajtóterméket, amelyek akkoriban még számos téves információt tartalmaztak – az egyes újságok összehasonlító elemzésén kívül jelentős segítséget nyújtanak a pontosabb kép felrajzolásában a szerencsére szinte hiánytalanul fennmaradt egyházi anyakönyvek, valamint a néhány helyen szintén megőrzött fogolytörzskönyvek.

A számos ügy közül jelen előadásban azt az esetet igyekszünk bemutatni, ami a legnagyobb társadalmi és sajtóvisszhangot váltotta ki annak idején: Mailáth György országbíró 1883-as budapesti meggyilkolását. A három elkövetőt 1884 februárjában a fővárosban kivégezték. A prezentációban igyekszünk különös hangsúlyt fektetni a korabeli hírlapok szerepére, amelyek nem csupán közvetítői, hanem bizonyos szempontból alakítói is voltak az eseményeknek.

Kulcsszavak: kriminalisztika, dualizmus, sajtó, halálbüntetés, Mailáth György, Budapest

The Murder of Chief Justice György Mailáth, as Reflected in the Contemporary Press

In our comprehensive research, we examine those crimes committed in Dualist Hungary – that is, between 1867 and 1918 – in which the perpetrators were ultimately sentenced to death by final judgment and were in fact executed. Since the vast majority of the official documents connected to these events were destroyed during the twentieth century, the primary – and unfortunately often the exclusive – sources are the contemporary daily and weekly newspapers. Yet uncovering the past is not an impossible undertaking even under these circumstances, for in the era following the Compromise, printed mass media – increasingly driven by commercial considerations – avidly reported on various criminal cases, usually in great detail, especially those involving killings and murderous robberies with the highest news value. Naturally, all press materials must be approached with considerable source criticism, as they still contained

² A kutatást a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klasztere támogatta. A szerző a „Halálbüntetés a dualista Magyarországon – a korabeli sajtó tükrében” kutatócsoport tagja. (The research was supported by the Humanities and Social Sciences Cluster of the Centre of Excellence for Interdisciplinary Research, Development and Innovation of the University of Szeged. The author is a member of „The death penalty in dualist Hungary – in the light of the contemporary press” research group.)

numerous inaccuracies at the time. In addition to comparative analysis of the individual newspapers, the nearly complete surviving church registers and the prisoner record books preserved in some locations provide significant assistance in producing a more accurate picture.

Among the many cases, this presentation seeks to introduce the one that generated the greatest social and press reaction at the time: the 1883 murder in Budapest of Chief Justice György Mailáth. The three perpetrators were executed in the capital in February 1884. In the presentation we aim to place particular emphasis on the role of the contemporary newspapers, which were not only mediators of events but, in certain respects, also shapers of them.

Keywords: criminalistics, dualism, press, death penalty, György Mailáth, Budapest